

Canllawiau cyflym i staff gorsafoedd pleidleisio

Dylid defnyddio'r canllawiau hyn ochr yn ochr â **Llawlyfr y Comisiwn i staff gorsafoedd pleidleisio**. Mae cyfeiriadau tudalennau a roddir yn y canllawiau hyn yn dangos lle mae gwybodaeth fanylach i'w chael yn y llawlyfr.

Pwy all bleidleisio mewn gorsaf bleidleisio?

t 15-16

Mae llythyren wrth ymyl cofnod etholwr ar y gofrestr yn pennu a oes ganddo hawl i bleidleisio yn yr etholiad ai peidio. Dim ond yr etholwyr canlynol **all** dderbyn papur pleidleisio yn yr orsaf bleidleisio:

Llythrennau

Pwy

Dim llythrennau	Etholwyr cyffredin
Dim llythrennau + N	Etholwyr sydd wedi'u cofrestru'n ddiennw
Dyddiad ar neu cyn y diwrnod pleidleisio	Etholwyr a fydd yn 16 oed ar neu cyn y diwrnod pleidleisio (oni bai bod ganddynt)
Dyddiad ar neu cyn y diwrnod pleidleisio	Etholwyr a fydd yn 18 oed ar neu cyn y diwrnod pleidleisio
B neu B + N	Rhai dinasyddion o aelod-wladwriaethau'r UE
G neu G+N	Rhai dinasyddion o aelod-wladwriaethau'r UE
J neu J+N	Etholwyr a ychwanegwyd drwy'r cynlluniau peilot Cofrestru Pleidleiswyr yn Awtomatig
L neu L+N	Cyfoedion
M neu M+N	Dinasyddion tramor cymwys

Ni ddylid rhoi papurau pleidleisio i'r etholwyr canlynol yn yr orsaf bleidleisio:

Llythrennau

Pwy

Dyddiad ar ôl y diwrnod pleidleisio Etholwyr na fyddant yn 16 oed tan ar ôl y diwrnod pleidleisio

Dyddiad ar ôl y diwrnod pleidleisio Etholwyr na fyddant yn 18 oed tan ar ôl y diwrnod pleidleisio

A neu **A+N** Pleidleiswyr post

F neu **F+N** Etholwyr tramor

Cam 1 – gwirio'r pleidleisiwr

Cyfarchwch yr etholwr, gofynnwch iddo nodi ei enw a'i gyfeiriad.

Cadarnhewch ei fod yn gymwys i bleidleisio yn yr etholiad drwy wirio ei gofnod ar y gofrestr.

Tynnwch linell syth yn erbyn (ond nid trwy) gofnod y pleidleisiwr ar y gofrestr.

Darllenwch ei enw a'i rif etholwr yn uchel (sy'n cynnwys cyfeirnod y dosbarth etholiadol) o'r gofrestr.

Cam 2 – rhoi'r papur pleidleisio

Ysgrifennwch rif yr etholwr ar y rhestr rhifau cyfatebol ochr yn ochr â rhif y papur pleidleisio perthnasol.

Sicrhewch fod y papur pleidleisio a roddir yn cynnwys y marc swyddogol.

Plygwch y **papur pleidleisio** a'i roi i'r pleidleisiwr heb ei blygu. Gofynnwch i'r pleidleisiwr ei ail-blygu unwaith y bydd wedi marcio ei bapur pleidleisio yn y bwth pleidleisio.

Cam 3 – pleidleisio

Mae'r pleidleisiwr yn marcio'r papur pleidleisio yn gyfrinachol yn y bwth pleidleisio.

Gofynnwch i'r pleidleisiwr ddangos rhif y papur pleidleisio a'r marc adnabod unigryw i chi ar gefn y papur pleidleisio cyn iddo ei roi yn y blwch pleidleisio.

Nid yw'r sawl sydd â'r allwedd wedi cyrraedd?

t 7

Ceisiwch gysylltu â'r sawl sydd â'r allwedd. Os oes angen, gwnewch drefniadau amgen, e.e. sefydlu gorsaf bleidleisio dros dro. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau. Mae'n rhaid i'r cyfnod pleidleisio gychwyn am 7am.

Mae etholwr yn difetha ei bapur pleidleisio?

t 18

Canslwch y papur pleidleisio a ddifethwyd. Rhowch y papur pleidleisio yn yr amlen briodol, ysgrifennwch 'canslwyd' ar y rhestr rhifau cyfatebol a rhowch bapur pleidleisio arall i'r etholwr.

Nid yw etholwr yn gallu cael mynediad i'r orsaf bleidleisio?

t 28-29

Ewch a'r papurau pleidleisio allan i'r etholwr ar ôl rhoi gwybod i unrhyw asiantiaid sy'n bresennol.

Sicrhewch gyfrinachedd y bleidlais drwy'r amser. Dilynwch gyngor iechyd y cyhoedd cyn belled ag y bo'n ymarferol.

Mae etholwr anabl angen cymorth?

t 26-30

Cynigiwch gymorth iddo. Eglurwch ba gymorth sydd ar gael iddo.

Mae'r unigolyn sy'n gofyn am bapur pleidleisio yn ymddangos t 38-41 ar y gofrestr fel rhywun sydd eisoes wedi pleidleisio?

Gwiriwch a oedd yr unigolyn wedi penodi dirprwy. Os na, dilynwch y broses papur pleidleisio wedi tendro. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio wedi tendro. Peidiwch â rhoi papur pleidleisio wedi tendro os na chaiff y cwestiynau eu hateb yn foddhaol. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau.

Mae etholwr gyda llythyren 'A' ar y gofrestr yn dweud na wnaeth gais i bleidleisio drwy'r post?

t 33

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio cyffredin i'r etholwr. **Os yw wedi derbyn ei bleidlais bost:** anogwch yr etholwr i'w dychwelyd i'r orsaf bleidleisio neu'r swyddfa etholiadau erbyn 10pm. Os nad yw am ei ddychwelyd, dilynwch y weithdrefn ar gyfer papur pleidleisio a gyflwynwyd. **Os nad yw wedi derbyn ei bleidlais bost:** os yw cyn 5pm, cyfeiriwch yr etholwr i'r swyddfa etholiadau i gael un arall; os yw ar ôl 5pm, neu os nad yw am gael un arall, dilynwch y weithdrefn ar gyfer papur pleidleisio a gyflwynwyd. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papurau pleidleisio wedi tendro. Peidiwch â rhoi papurau pleidleisio wedi tendro os nad atebwyd y cwestiynau mewn modd boddhaol.

Mae etholwr yn honni ei fod wedi colli neu heb dderbyn ei bleidlais bost?

t 34

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio cyffredin i'r etholwr. **Cyn 5pm:** cyfeiriwch yr etholwr at y swyddfa etholiadau i gael un arall. **Ar ôl 5pm:** dilynwch y weithdrefn papur pleidleisio wedi tendro. Gofynnwch y cwestiynau

rhagnodedig cyn rhoi papurau pleidleisio wedi tendro. Peidiwch â rhoi papurau pleidleisio wedi tendro os na chaiff y cwestiynau eu hateb yn foddhaol.

Mae pleidleisiwr yn gofyn sut i gwblhau ei bapurau pleidleisio? t 19

Darllenwch y cyfarwyddiadau ar y papurau pleidleisio ac enwau'r ymgeiswyr a phleidiau ar lafar fel y maent yn ymddangos ar y papur pleidleisio.

Nid yw person ar y gofrestr nac ar unrhyw un o'r hysbysiadau? t 31

Peidiwch â rhoi papurau pleidleisio iddo. Cyfeiriwch y pleidleisiwr i'r swyddfa cofrestru etholiadol.

Nid oes gan etholwr enw na chyfeiriad ar ei gerdyn pleidleisio? t 37

Anfonir cardiau pleidleisio fel hyn at etholwyr sydd wedi cofrestru'n ddiennw. Peidiwch â gofyn am enw a chyfeiriad yr etholwr. Dilynwch y weithdrefn ar gyfer rhoi papur pleidleisio i etholwr diennw.

Mae etholwr eisiau dychwelyd ei bleidlais bost i'r orsaf pleidleisio? t 33

Gwiriwch y gellir dychwelyd y bleidlais bost i'r orsaf pleidleisio. Os gallwch, rhowch ef yn y pecyn a ddarperir. Os na allwch, neu os ydych yn ansicr, cyfeiriwch yr etholwr at y swyddfa etholiadau.

Mae unigolyn yn gofyn am gael pleidleisio ar ran rhywun sydd t 35-36 wedi cael argyfwng meddygol?

Rhowch bapurau pleidleisio iddynt os ydynt wedi'u penodi'n ddirprwy mewn argyfwng yn unig. Os na, eglurwch y gellir penodi dirprwyon brys tan 5pm, a chyfeiriwch yr unigolyn at y swyddfa cofrestru etholiadol am ragor o wybodaeth am y broses hon.

Rydych chi, neu rywun arall, yn amau bod y person sy'n gofyn am y papur pleidleisio ddim pwys mae'n nhw'n honni ydyn nhw? t 46

Cyn – a dim ond cyn – rhoi papur pleidleisio y gall y Swyddog Llywyddu ofyn y cwestiynau rhagnodedig. Mae gan asiantiaid hawl i ofyn bod y Swyddogion Llywyddu yn gofyn y cwestiynau hyn. Os oedd eu hatebion yn foddhaol, dylid rhoi papur pleidleisio arferol iddynt. Ni ddylid gwneud ymholiadau pellach o ran hawl rhywun i bapurau pleidleisio. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau.

Mae aflonyddwch difrifol (e.e. tân, llifogydd, ac ati)? t 44

Peidiwch â rhoi diogelwch unrhyw un mewn perygl. Os yw'n ddiogel gwneud hynny, sefydlwch orsaf bleidleisio newydd gerllaw. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau.
